Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

z 18. júna 2020*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Občianstvo Európskej únie – Smernica 2004/38/ES – Články 5, 10 a 20 – Právo vstupu štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý je rodinným príslušníkom občana Únie, do členského štátu – Dôkaz o nároku na takéto právo – Vlastnenie pobytového preukazu rodinného príslušníka občana Únie – Vlastnenie preukazu o trvalom pobyte“

Vo veci C-754/18,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Správny a pracovný súd Budapešť, Maďarsko) z 21. novembra 2018 a doručený Súdnemu dvoru 3. decembra 2018, ktorý súvisí s konaním:

**Ryanair Designated Activity Company**

proti

**Országos Rendőr-főkapitányság,**

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predsedníčka tretej komory A. Prechal, sudcovia L. S. Rossi, J. Malenovský (spravodajca), F. Biltgen a N. Wahl,

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: C. Strömholm, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 5. decembra 2019,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Ryanair Designated Activity Company, v zastúpení: A. Csehó, Á. Illés, Á. Kollár a V. Till, ügyvédek,

– maďarská vláda, v zastúpení: M. Z. Fehér, M. M. Tátrai a Zs. Wagner, splnomocnení zástupcovia,

– česká vláda, v zastúpení: M. Smolek, J. Vláčil a A. Brabcová, splnomocnení zástupcovia,

– helénska vláda, v zastúpení: L. Kotroni, splnomocnená zástupkyňa,

– Európska komisia, v zastúpení: E. Montaguti, Zs. Teleki a J. Tomkin, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: maďarčina.

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 27. februára 2020,

vyhlásil tento

## Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 5, 10 a 20 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 2004, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46, s. 35), a článku 26 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14. júna 1985, uzatvorená medzi vládami štátov hospodárskej únie Beneluxu, Nemeckej spolkovej republiky a Francúzskej republiky o postupnom zrušení kontrol na ich spoločných hraniciach (Ú. v. ES L 239, 2000, s. 19; Mim. vyd. 19/002, s. 9), podpísaného v Schengene 19. júna 1990 a ktorý nadobudol platnosť 26. marca 1995 (ďalej len „DVSD“).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťou Ryanair Designated Activity Company (ďalej len „Ryanair“) a Országos Rendőr-főkapitányság (Riaditeľstvo štátnej polície, Maďarsko) týkajúceho sa pokuty uloženej tejto spoločnosti.

### Právny rámec

#### *Právo Únie*

*Smernica 2004/38*

3 Odôvodnenia 5 a 8 smernice 2004/38 uvádzajú:

„(5) právo všetkých občanov Únie voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov by sa malo, ak sa má uplatňovať podľa objektívnych podmienok slobody a dôstojnosti, udeliť tiež ich rodinným príslušníkom bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť. …

…

(8) aby sa umožnil voľný pohyb rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, tí, ktorí už získali pobytový preukaz, by sa mali oslobodiť od požiadavky získať vstupné vízum v zmysle nariadenia Rady (ES) 539/2001 z 15. marca 2001, ktoré uvádza zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia vlastniť víza pri prechode vonkajších hraníc, a tých krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto požiadavky [Ú. v. ES L 81, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 65] alebo prípadne uplatniteľnej vnútroštátnej legislatívy;

…“

4 Článok 3 smernice 2004/38 s názvom „Oprávnené osoby“, nachádzajúci sa v kapitole I tejto smernice s názvom „Všeobecné ustanovenia“, v odseku 1 stanovuje:

„Táto smernica sa uplatňuje na všetkých občanov Únie, ktorí sa pohybujú alebo zdržiavajú v členskom štáte inom, ako je členský štát, ktorého štátnymi príslušníkmi sú, a na ich rodinných príslušníkov,… ktorí ich sprevádzajú, alebo sa k nim pripájajú.“

5 Článok 5 uvedenej smernice s názvom „Právo vstupu“, nachádzajúci sa v kapitole II smernice s názvom „Právo výstupu a vstupu“, stanovuje:

„1. Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia o cestovných dokladoch použiteľné na vnútroštátne pohraničné kontroly, členské štáty udelia občanom Únie povolenie vstúpiť na ich územie s platným preukazom totožnosti alebo pasom a udelia rodinným príslušníkom, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, povolenie na vstup na ich územie s platným pasom.

V súvislosti s občanmi Únie nie je možné zaviesť žiadne vstupné víza ani rovnocenné formality.

2. Rodinní príslušníci, ktorí nie sú štátni príslušníci členského štátu, musia mať iba vstupné vízum v súlade s nariadením [č. 539/2001], alebo prípadne v súlade s vnútroštátnou legislatívou. Na účely tejto smernice vlastnenie platného pobytového preukazu uvedeného v článku 10 oslobodzuje takýchto rodinných príslušníkov od vízovej požiadavky.

…“

6 Kapitola III tejto smernice s názvom „Právo pobytu“ obsahuje okrem iného články 7, 9 a 10 tejto smernice.

7 Podľa článku 7 smernice 2004/38, nazývanom „Právo pobytu na viac ako tri mesiace“:

„1. Všetci občania Únie majú právo pobytu na území iného členského štátu počas obdobia dlhšieho ako tri mesiace, ak:

…

2. Právo pobytu stanovené v odseku 1 sa rozširuje na rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, sprevádzajú alebo sa pripájajú k občanovi Únie v hostiteľskom členskom štáte…

…“

8 Článok 9 tejto smernice s názvom „Administratívne formality pre rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu“ v odseku 1 stanovuje:

„Členské štáty vydajú pobytový preukaz rodinným príslušníkom občana Únie, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, ak plánované obdobie pobytu je dlhšie ako tri mesiace.“

9 Článok 10 uvedenej smernice, nazývaný „Vydanie pobytových preukazov“, v odseku 1 stanovuje:

„Právo pobytu rodinných príslušníkov občana Únie, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, sa dokazuje vydaním dokladu nazvaného ‚Pobytový preukaz rodinného príslušníka občana Únie‘ nie neskôr ako šesť mesiacov od dátumu predloženia žiadosti. …“

10 Kapitola IV tejto smernice s názvom „Právo trvalého pobytu“ obsahuje okrem iného články 16 a 20.

11 Článok 16 smernice 2004/38 s názvom „Všeobecné pravidlo pre občanov Únie a ich rodinných príslušníkov“ v odsekoch 1 a 2 uvádza:

„1. Občania Únie, ktorí sa legálne zdržiavali počas nepretržitého obdobia piatich rokov v hostiteľskom členskom štáte, majú právo trvalého pobytu v tomto členskom štáte…

2. Odsek 1 sa uplatňuje tiež na rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu a legálne sa zdržiavali s občanom Únie v hostiteľskom členskom štáte počas nepretržitého obdobia piatich rokov.“

12 Článok 20 tejto smernice s názvom „Preukaz o trvalom pobyte pre rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátni príslušníci členského štátu“ v odsekoch 1 a 2 stanovuje:

„1. Členské štáty do šiestich mesiacov po predložení žiadosti vydajú rodinným príslušníkom, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu a ktorí majú nárok na trvalý pobyt preukaz o trvalom pobyte. Preukaz o trvalom pobyte sa automaticky obnoví každých desať rokov.

2. Žiadosť o preukaz o trvalom pobyte sa predkladá skôr, ako skončí platnosť pobytového preukazu…“

*DVSD*

13 Hlava II DVSD s názvom „Zrušenie kontrol na vnútorných hraniciach a pohyb osôb“ obsahuje okrem iného kapitolu 6 venovanú „sprievodn[ým] opatrenia[m]“ systému, ktorý stanovuje. Táto kapitola obsahuje jediný článok 26, ktorý v odseku 1 písm. b) a v odseku 2 uvádza:

„1. Pri zohľadnení záväzkov vyplývajúcich zo Ženevského dohovoru o utečencoch z 28. júla 1951 zmenen[ého] a doplnen[ého] Newyorským protokolom z 31. januára 1967, sa zmluvné strany zaväzujú zahrnúť nižšie uvedené úpravy do svojich vnútroštátnych právnych predpisov:

…

b) dopravca je povinný urobiť všetky potrebné opatrenia, aby sa presvedčil, že cudzinec prepravovaný vzdušnou alebo vodnou cestou disponuje cestovnými dokladmi potrebnými pre vstup na územie zmluvných strán.

2. S výhradou záväzkov vyplývajúcich zo Ženevského dohovoru o utečencoch z 28. júla 1951 zmenen[ého] a doplnen[ého] Newyorským protokolom z 31. januára 1967 sa zmluvné strany zaväzujú, že so zreteľom na svoje ústavné právo zavedú sankcie proti dopravcom, ktorí prepravia cudzincov nedisponujúcich potrebnými cestovnými dokladmi, vzdušnou alebo vodnou cestou z tretieho štátu na ich územie.“

### *Maďarská právna úprava*

14 § 3 ods. 2 až 4 szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény (zákon č. I z roku 2007 o vstupe a pobyte osôb s právom voľného pohybu a pobytu) z 18. decembra 2006 (*Magyar Közlöny* 2007/1.), v znení uplatniteľnom na skutkové okolnosti, stanovuje:

„2. Rodinný príslušník, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, a ktorý sprevádza štátneho príslušníka [Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP)] alebo maďarského štátneho príslušníka, alebo sa pripojí k štátnemu príslušníkovi EHP, alebo maďarskému štátnemu príslušníkovi, ktorý má bydlisko na území Maďarska, je oprávnený vstúpiť na maďarské územie, pokiaľ disponuje platným cestovným dokladom vydaným v predchádzajúcich desiatich rokoch, ktorého doba platnosti presahuje predpokladaný dátum odchodu minimálne o tri mesiace, ako aj, pokiaľ priamo uplatniteľné ustanovenie práva [Únie] alebo medzinárodného dohovoru nestanovuje inak, platným vízom, na základe ktorého je oprávnený na predpokladaný pobyt na dobu nepresahujúcu deväťdesiat dní v priebehu obdobia stoosemdesiat dní (ďalej len ‚predpokladaný pobyt na dobu nepresahujúcu deväťdesiat dní‘).

3. Na maďarské územie je oprávnený vstúpiť aj rodinný príslušník, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, pokiaľ disponuje platným cestovným dokladom vydaným v predchádzajúcich desiatich rokoch, ktorého doba platnosti presahuje predpokladaný dátum odchodu minimálne o tri mesiace, ako aj, pokiaľ priamo uplatniteľné ustanovenie práva [Únie] alebo medzinárodného dohovoru nestanovuje inak, platným vízom, na základe ktorého je oprávnený na predpokladaný pobyt na dobu nepresahujúcu deväťdesiat dní.

…

4. Osoby uvedené v odsekoch 2 a 3 môžu vstúpiť na územie Maďarska bez víz, pokiaľ disponujú dokumentom potvrdzujúcim právo pobytu, stanoveným týmto zákonom, alebo pobytovým preukazom vydaným štátom, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o [EHP], štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý je rodinným príslušníkom štátneho príslušníka EHP.“

15 § 69 ods. 1 a 5 harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (zákon č. II de 2007 o vstupe a pobyte štátnych príslušníkov tretích krajín) z 18. decembra 2006 (*Magyar Közlöny* 2007/1.), v znení uplatniteľnom na skutkové okolnosti, stanovuje:

„1. Každý dopravca prepravujúci štátneho príslušníka tretej krajiny na územie Maďarska leteckou alebo vodnou cestou, alebo pravidelnou cestnou linkou, alebo ktorý túto osobu prepraví do iného štátu určenia cez maďarské územie, sa musí pred prepravou presvedčiť, že štátny príslušník tretej krajiny disponuje platným cestovným dokladom potrebným na vstup alebo tranzit a prípadne platným vízom, ktoré mu priznáva právo pobytu na dobu nepresahujúcu deväťdesiat dní.

…

5. Každému dopravcovi, ktorý si nesplní povinnosť stanovenú v odseku 1, bude uložená administratívna pokuta, ktorej výšku určí osobitná právna úprava.

…“

## Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

16 Dňa 9. októbra 2017 vykonala letisková polícia na letisku Ferenca Liszta v Budapešti (Maďarsko) kontrolu cestujúcich letu z Londýna (Spojené kráľovstvo) prevádzkovaného spoločnosťou Ryanair. Pri tejto príležitosti konštatovala, že cestujúci ukrajinskej štátnej príslušnosti nemá vízum, pričom disponuje nebiometrickým cestovným pasom, pobytovým preukazom rodinného príslušníka občana Únie vydaným Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska podľa článku 10 smernice 2004/38, ktorý však následne stratil platnosť, ako aj platným preukazom o trvalom pobyte, tiež vydaným Spojeným kráľovstvom podľa článku 20 tejto smernice.

17 Keďže tento cestujúci nedisponoval z tohto dôvodu všetkými cestovnými dokladmi požadovanými pre vstup na územie Maďarska, polícia mu nepovolila vstup na svoje územie a požiadala Ryanair, aby ho vrátila späť do Londýna. Okrem toho sa domnievala, že Ryanair neprijala opatrenia, ktoré mala ako letecký dopravca prijať na účely uistenia sa, že uvedený cestujúci vlastní požadované cestovné doklady, a z tohto dôvodu sa polícia rozhodla uložiť tejto spoločnosti pokutu vo výške 3 000 eur.

18 Ryanair v žalobe podanej proti tomuto rozhodnutiu na Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Správny a pracovný súd Budapešť, Maďarsko) uviedla, že dotknutý cestujúci bol podľa článku 5 smernice 2004/38 oprávnený vstúpiť na územie Maďarska bez víza, pretože disponoval preukazom o trvalom pobyte vydaným Spojeným kráľovstvom na základe článku 20 tejto smernice. V tejto súvislosti Ryanair predovšetkým uviedla, že hoci článok 5 uvedenej smernice podmieňuje oslobodenie štátneho príslušníka tretej krajiny od povinnosti mať vízum vlastnením pobytového preukazu

rodinného príslušníka občana Únie v zmysle článku 10 tejto smernice, iba osobe, ktorá najprv získa takýto preukaz, možno neskôr vydať preukaz o trvalom pobyte. Ryanair z toho vyvodila záver, že analýza kontextu predmetných ustanovení vedie k názoru, že oslobodenie od vízovej povinnosti existuje aj v prípade, keď štátny príslušník tretej krajiny vlastní preukaz o trvalom pobyte. Ryanair sa ďalej domnievala, že vlastnenie tohto preukazu ako také musí byť považované za dostatočné na účely preukázania, že tento štátny príslušník má postavenie rodinného príslušníka občana Únie. Ryanair napokon doplnila, že letecký prepravca v každom prípade nie je oprávnený vykonať doplňujúce overenia týkajúce sa rodinnej väzby spájajúcej dotknutú osobu s občanom Únie a tento prepravca teda nemôže byť sankcionovaný za to, že neurobil takéto doplňujúce overenia.

19 Riaditeľstvo maďarskej štátnej polície sa predovšetkým domnievalo, že článok 5 smernice 2004/38 treba vykladať doslovne v tom zmysle, že len vlastnenie pobytového preukazu rodinného príslušníka občana Únie, ktorého samotný názov preukazuje existenciu rodinnej väzby s občanom Únie, oslobodzuje štátnych príslušníkov tretích krajín od vízovej povinnosti na účely vstupu na územie členských štátov. Na základe toho riaditeľstvo následne dospelo k záveru, že vlastnenie preukazu o trvalom pobyte, ktorý nie je uvedený v článku 10 tejto smernice, nemožno považovať za skutočnosť, ktorá svojho držiteľa oslobodzuje od tejto povinnosti. Napokon sa riaditeľstvo domnievalo, že uvedené platí *a fortiori* v prípade, že preukaz o trvalom pobyte bol vydaný členským štátom, ktorý tak ako Spojené kráľovstvo v čase skutkových okolností veci samej nebol súčasťou schengenského priestoru. V dôsledku toho takého prepravcu ako Ryanair možno sankcionovať podľa článku 26 DVSD v prípade, že opomenul overiť, či držiteľ tohto preukazu o trvalom pobyte má vízum.

20 Vzhľadom na tieto tvrdenia vnútroštátny súd objasňuje v prvom rade, že má pochybnosti o tom, či sa má článok 5 smernice 2004/38 vykladať doslovne, alebo či jeho znenie treba chápať s ohľadom na kontext, do ktorého patrí. V tejto súvislosti najmä uvádza, že táto smernica koncipuje právo na trvalý pobyt ako „posilnené“ právo priznané štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí sú rodinnými príslušníkmi občana Únie a ktorí už mali právo pobytu na území členského štátu počas nepretržitého obdobia piatich rokov.

21 V druhom rade sa tento súd pýta na rozsah oslobodenia od vízovej povinnosti zakotveného v článku 5 smernice 2004/38 položením otázky, či toto oslobodenie treba chápať v tom zmysle, že sa vzťahuje na štátnych príslušníkov tretích štátov, ktorí sú rodinnými príslušníkmi občana Únie, bez ohľadu na to, ktorý členský štát im vydal pobytový preukaz, alebo či ho naopak treba chápať v tom zmysle, že je vyhradené pre tých, ktorí disponujú pobytovým preukazom vydaným členským štátom, ktorý patrí do schengenského priestoru. V tejto súvislosti uvádza, že v čase skutkových okolností veci, ktorú vnútroštátny súd prejednáva, Spojené kráľovstvo bolo členským štátom Únie, ktorý nepatrí do schengenského priestoru.

22 V treťom rade vnútroštátny súd uvádza, že pokiaľ by sa článok 5 smernice 2004/38 vykladal v tom zmysle, že oslobodenie od vízovej povinnosti, ktoré stanovuje, sa vzťahuje aj na štátnych príslušníkov tretích štátov, ktorí sú držiteľmi preukazu o trvalom pobyte vydaného členským štátom, ktorý nepatrí do schengenského priestoru, treba objasniť otázku, či vlastnenie takéhoto preukazu stačí na preukázanie toho, že jeho držiteľ má právo vstupu na územie iného členského štátu bez víza, alebo či je potrebné, aby dotknutá osoba predložila doplňujúce dokumenty preukazujúce jej rodinný vzťah s občanom Únie.

23 V štvrtom a poslednom rade má vnútroštátny súd pochybnosti o rozsahu povinnosti uloženej podľa článku 26 DVSD dopravcom v oblasti overovania cestovných dokladov štátnych príslušníkov tretích štátov, ktorí sú rodinnými príslušníkmi občana Únie a ktorí sa prepravujú vzdušnou alebo vodnou cestou z jedného členského štátu do druhého. V tejto súvislosti sa vnútroštátny súd pýta na jednej strane, či „cestovné doklady“, ktorých vlastníctvo im tento článok ukladá overiť, sa obmedzujú na doklady preukazujúce právo vstupu týchto osôb na územie tohto druhého členského štátu, alebo zahŕňajú aj dokumenty preukazujúce rodinný vzťah daných osôb s občanom Únie. Na druhej strane sa vnútroštátny súd pýta na dôsledky súvisiace s nesplnením tejto overovacej povinnosti.

24 Za týchto okolností Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Správny a pracovný súd Budapešť) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 5 ods. 2 smernice [2004/38] vykladať v tom zmysle, že na účely tejto smernice tak vlastnenie platného pobytového preukazu uvedeného v článku 10 tejto smernice, ako aj vlastnenie preukazu o trvalom pobyte, ktorý je uvedený v jej článku 20, oslobodzujú rodinného príslušníka, ktorý je ich držiteľom, od vízovej povinnosti v okamihu vstupu na územie členského štátu?

2. V prípade kladnej odpovede na prvú prejudiciálnu otázku, má sa článok 5 ods. 2 smernice 2004/38 vykladať rovnako v situácii, keď osoba, ktorá je rodinným príslušníkom občana Únie a ktorá nemá štátnu príslušnosť členského štátu, získala právo na trvalý pobyt v Spojenom kráľovstve a tento štát jej vydal preukaz o trvalom pobyte? Inak povedané, oslobodzuje vlastnenie preukazu o trvalom pobyte uvedeného v článku 20 citovanej smernice, vydaného Spojeným kráľovstvom, toho, kto disponuje týmto preukazom, od povinnosti získať vízum bez ohľadu na to, že na Spojené kráľovstvo sa neuplatní ani nariadenie [č. 539/2001] spomenuté v článku 5 ods. 2 uvedenej smernice, ani nariadenie [Európskeho parlamentu a Rady] (EÚ) 2016/399 [z 9. marca 2016, ktorým sa ustanovuje kódex Únie o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc) (Ú. v. EÚ L 77, 2016, s. 1)]?

3. V prípade kladnej odpovede na prvú a druhú prejudiciálnu otázku, má sa vlastnenie pobytového preukazu vydaného v súlade s článkom 20 smernice 2004/38 považovať samo osebe za dostatočný dôkaz o tom, že držiteľ tohto preukazu je rodinným príslušníkom občana Únie, a bez toho, aby bolo potrebné akékoľvek ďalšie overenie alebo osvedčenie, je držiteľ tohto preukazu oprávnený – ako rodinný príslušník – vstúpiť na územie iného členského štátu a je oslobodený od vízovej povinnosti na základe článku 5 ods. 2 uvedenej smernice 2004/38?

4. V prípade zápornej odpovede… na tretiu prejudiciálnu otázku, má sa článok 26 ods. 1 písm. b) a článok 26 ods. 2 DVSD vykladať v tom zmysle, že letecký dopravca musí okrem kontroly cestovných dokladov tiež skontrolovať, či je cestujúci, ktorý chce cestovať s preukazom o trvalom pobyte uvedeným v článku 20 smernice 2004/38, v okamihu vstupu skutočne rodinným príslušníkom občana Únie?

5. V prípade kladnej odpovede… na štvrtú prejudiciálnu otázku:
   [a]) pokiaľ letecký dopravca nemôže zistiť, či je cestujúci, ktorý chce cestovať s preukazom o trvalom pobyte uvedeným v článku 20 smernice 2004/38, v okamihu vstupu skutočne rodinným príslušníkom občana Únie, je tento dopravca povinný odoprieť uvedenej osobe vstup na palubu lietadla a odmietnuť prepraviť ju do iného členského štátu?
   [b]) pokiaľ letecký dopravca nepreverí túto okolnosť alebo neodmietne prepraviť cestujúceho, ktorý nie je schopný preukázať, že je rodinným príslušníkom – ale ktorý má preukaz o trvalom pobyte –, možno tomuto dopravcovi uložiť z tohto dôvodu pokutu na základe článku 26 ods. 2 [DVSD]?“

## O prejudiciálnych otázkach

### *O prvej otázke*

25 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 5 ods. 2 smernice 2004/38 vykladať v tom zmysle, že vlastnenie preukazu o trvalom pobyte uvedeného v článku 20 tejto smernice oslobodzuje osobu, ktorá nie je štátnym príslušníkom členského štátu, ale je rodinným príslušníkom občana Únie a je držiteľom takéhoto preukazu, od povinnosti získať vízum na vstup na územie členských štátov.

26 V tejto súvislosti článok 5 ods. 2 smernice 2004/38 vo svojej prvej vete stanovuje, že rodinní príslušníci občana Únie, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, musia mať vstupné vízum v súlade s nariadením č. 539/2001 alebo v súlade s vnútroštátnou legislatívou, a vo svojej druhej vete stanovuje, že na účely tejto smernice vlastnenie platného pobytového preukazu uvedeného v článku 10 smernice oslobodzuje takýchto rodinných príslušníkov od tejto povinnosti.

27 Znenie tohto ustanovenia neodkazuje na preukaz o trvalom pobyte uvedený v článku 20 smernice 2004/38. Takáto absencia odkazu však nemôže sama osebe *a contrario* dokazovať, že zámerom normotvorcu Únie bolo vylúčiť rodinných príslušníkov občana Únie vlastniacich preukaz o trvalom pobyte z oslobodenia od povinnosti mať vízum na vstup na územie členských štátov zakotvenej v článku 5 ods. 2 tejto smernice.

28 Za týchto podmienok treba v zmysle ustálenej judikatúry uvedené ustanovenie vykladať nielen z hľadiska jeho znenia, ale aj s ohľadom na jeho kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou [rozsudky zo 7. júna 2005, VEMW a i., C-17/03, EU:C:2005:362, bod 41, ako aj z 26. marca 2019, SM (Dieťa zverené do starostlivosti v alžírskom režime kafala), C-129/18, EU:C:2019:248, bod 51].

29 V prvom rade v súvislosti s kontextom, do ktorého spadá článok 5 ods. 2 smernice 2004/38, treba na jednej strane uviesť, že oba preukazy, tak pobytový preukaz uvedený v článku 10 tejto smernice, ako aj preukaz o trvalom pobyte uvedený v článku 20 uvedenej smernice sú dokladmi, ktorých vlastníctvo rodinnými príslušníkmi občana Únie, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, potvrdzuje, že dané osoby majú právo pobytu a v dôsledku toho majú právo vstúpiť na územie členských štátov.

30 Konkrétne preukaz uvedený v článku 10 smernice 2004/38 – ako vyplýva z článku 9 ods. 1 tejto smernice – je dokladom vydaným členskými štátmi potvrdzujúcim, že dotknuté osoby majú právo pobytu na obdobie dlhšie ako tri mesiace, ako to stanovuje článok 7 ods. 2 uvedenej smernice.

31 Čo sa týka preukazu uvedeného v článku 20 smernice 2004/38, daný preukaz je podľa odseku 1 tohto článku dokladom, ktorý vydávajú členské štáty v prípade, že dotknuté osoby majú nárok na trvalý pobyt, ako to stanovuje článok 16 ods. 2 tejto smernice.

32 Z odôvodnenia 8 uvedenej smernice, ktoré treba zohľadniť pri výklade článku 5 ods. 2 tejto smernice, pritom vyplýva, že rodinní príslušníci občana Únie, ktorí už získali pobytový preukaz, by sa mali oslobodiť od požiadavky získať vízum na vstup na územie členských štátov. Zdá sa teda, že je to práve vlastníctvo akéhokoľvek typu pobytového preukazu podľa ustanovení smernice 2004/38, ktoré odôvodňuje, že títo príslušníci sú oslobodení od povinnosti mať vízum.

33 Na druhej strane, ako vyplýva z článku 16 ods. 2 smernice 2004/38, nadobudnutie práva trvalého pobytu podlieha podmienke legálneho zdržiavania sa rodinných príslušníkov spolu s dotknutým občanom Únie počas nepretržitého obdobia piatich rokov v hostiteľskom členskom štáte, čo nevyhnutne predpokladá, že predtým mali v danom štáte právo pobytu na obdobie dlhšie ako tri mesiace.

34 Rovnako z článku 20 ods. 2 smernice 2004/38 vyplýva, že preukaz o trvalom pobyte možno vydať len osobám, ktoré predtým získali pobytový preukaz rodinného príslušníka občana Únie.

35 Z toho vyplýva, že rodinní príslušníci občana Únie, ktorým bol vydaný preukaz o trvalom pobyte, nevyhnutne sú osobami, ktoré predtým boli ako držitelia pobytového preukazu rodinného príslušníka občana Únie oslobodené od povinnosti mať vízum v zmysle článku 5 ods. 2 smernice 2004/38.

36 V druhom rade v súvislosti s cieľom sledovaným touto smernicou treba uviesť, že cieľ smernice, ako už konštatoval Súdny dvor, spočíva v zabezpečení postupnej integrácie občanov Únie a ich rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu, do spoločnosti členského štátu,

v ktorom sú usadení (pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. decembra 2011, Ziolkowski a Szeja, C-424/10 a C-425/10, EU:C:2011:866, body 38 a 41, ako aj zo 17. apríla 2018, B a Vomero, C-316/16 a C-424/16, EU:C:2018:256, body 51 a 54).

37 S týmto cieľom by bolo v rozpore, ak by nadobudnutie práva trvalého pobytu rodinnými príslušníkmi občana Únie zapríčinilo stratu oslobodenia od povinnosti mať vízum, ktoré im prináležalo pred nadobudnutím tohto práva trvalého pobytu ako držiteľom pobytového preukazu rodinného príslušníka občana Únie.

38 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 5 ods. 2 smernice 2004/38 sa má vykladať v tom zmysle, že vlastnenie preukazu o trvalom pobyte uvedeného v článku 20 tejto smernice oslobodzuje osobu, ktorá nie je štátnym príslušníkom členského štátu, ale je rodinným príslušníkom občana Únie a vlastní takýto preukaz, od povinnosti mať vízum na vstup na územie členských štátov.

### *O druhej otázke*

39 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 5 ods. 2 smernice 2004/38 vykladať v tom zmysle, že vlastnenie preukazu o trvalom pobyte uvedeného v článku 20 tejto smernice oslobodzuje rodinného príslušníka občana Únie, ktorý je držiteľom takéhoto preukazu, od povinnosti mať vízum, ak tento preukaz bol vydaný členským štátom, ktorý nepatrí do schengenského priestoru.

40 Najprv treba uviesť, že ustanovenia, ktoré sa uplatňujú v schengenskom priestore, výslovne uvádzajú, že neovplyvňujú právo na voľný pohyb, ktoré požívajú občania Únie a ich rodinní príslušníci, ktorí ich sprevádzajú alebo sa k nim pripájajú, ako to zaručuje najmä smernica 2004/38 a ako to uviedol generálny advokát v bodoch 38 až 40 svojich návrhov.

41 V tejto súvislosti treba konštatovať, že táto smernica sa vo všeobecnosti uplatňuje bez rozdielu na všetky členské štáty, či už patria alebo nepatria do schengenského priestoru.

42 Pokiaľ ide o článok 5 ods. 2 uvedenej smernice, tento článok neobsahuje osobitný odkaz na schengenský priestor v snahe podriadiť zakotvené oslobodenie od povinnosti mať vízum podmienke, aby pobytový preukaz vydal členský štát patriaci do tohto priestoru, alebo naopak nepriznať oslobodenie osobám vlastniacim pobytový preukaz vydaný členským štátom, ktorý nepatrí do uvedeného priestoru.

43 Z toho vyplýva, že oslobodenie od povinnosti mať vízum zakotvené v článku 5 ods. 2 smernice 2004/38, nie je obmedzené len na rodinných príslušníkov občana Únie vlastniacich pobytový preukaz alebo preukaz o trvalom pobyte vydaný členským štátom, ktorý patrí do schengenského priestoru.

44 Takýto výklad podporuje kontext, do ktorého patrí článok 5 ods. 2 smernice 2004/38.

45 „Všeobecné ustanovenie“ obsiahnuté v článku 3 ods. 1 tejto smernice totiž stanovuje, že táto smernica sa uplatňuje na všetkých občanov Únie, ktorí sa pohybujú alebo zdržiavajú v inom členskom štáte, ako je členský štát, ktorého štátnymi príslušníkmi sú, a na ich rodinných príslušníkov, ktorí ich sprevádzajú, alebo sa k nim pripájajú.

46 Z toho predovšetkým na účely výkladu článku 5 ods. 2 smernice 2004/38 vyplýva, že všetci rodinní príslušníci každého občana Únie majú nárok na oslobodenie od povinnosti mať vízum uvedené v tomto ustanovení. Zavedením rozlišovania medzi týmito rodinnými príslušníkmi v závislosti od členského štátu, ktorý im vydal preukaz o trvalom pobyte, by boli niektorí z nich vylúčení z tohto oslobodenia a čo by bolo v rozpore s uvedeným ustanovením v spojení s článkom 3 ods. 1 tejto smernice.

47 Preto treba na druhú otázku odpovedať tak, že článok 5 ods. 2 smernice 2004/38 sa má vykladať v tom zmysle, že vlastnenie preukazu o trvalom pobyte uvedeného v článku 20 tejto smernice oslobodzuje rodinného príslušníka občana Únie, ktorý je jeho držiteľom, od povinnosti mať vízum, pokiaľ tento preukaz vydal členský štát, ktorý nepatrí do schengenského priestoru.

### *O tretej otázke*

48 Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 20 smernice 2004/38 vykladať v tom zmysle, že vlastnenie pobytového preukazu uvedeného v tomto článku je dostatočným dôkazom o tom, že držiteľ tohto preukazu má postavenie rodinného príslušníka občana Únie, takže dotknutá osoba má právo vstúpiť na územie členského štátu bez potreby dodatočného overovania alebo dokazovania a s oslobodením od povinnosti mať vízum podľa článku 5 ods. 2 tejto smernice.

49 V tejto súvislosti zo samotného znenia článku 20 ods. 1 smernice 2004/38 predovšetkým vyplýva, že členské štáty môžu vydať preukaz o trvalom pobyte len osobám, ktoré majú postavenie rodinného príslušníka občana Únie.

50 Z toho vyplýva, že vydanie preukazu o trvalom pobyte členským štátom znamená, že tento členský štát predtým nevyhnutne overil, že dotknutá osoba má takéto postavenie.

51 V dôsledku toho dodatočné overenie uvedeného postavenia nie je potrebné.

52 Okrem toho, ako už Súdny dvor uviedol, vydanie pobytového preukazu uvedeného v článku 10 smernice 2004/38 predstavuje formálne potvrdenie skutkovej a právnej situácie dotknutej osoby z hľadiska tejto smernice (pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. júla 2011, Dias, C-325/09, EU:C:2011:498, bod 48; z 18. decembra 2014, McCarthy a i., C-202/13, EU:C:2014:2450, bod 49, ako aj z 27. júna 2018, Diallo, C-246/17, EU:C:2018:499, bod 48).

53 Analogicky treba konštatovať, že vydanie preukazu o trvalom pobyte uvedeného v článku 20 smernice 2004/38 taktiež predstavuje formálne potvrdenie situácie dotknutej osoby, tak ako ju potvrdzuje tento doklad.

54 Z toho vyplýva, že preukaz o trvalom pobyte môže sám osebe preukázať, že osoba, ktorá je držiteľom tohto preukazu, má postavenie rodinného príslušníka občana Únie.

55 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na tretiu otázku odpovedať tak, že článok 20 smernice 2004/38 sa má vykladať v tom zmysle, že vlastnenie pobytového preukazu uvedeného v tomto článku predstavuje dostatočný dôkaz o tom, že držiteľ tohto preukazu má postavenie rodinného príslušníka občana Únie, takže dotknutá osoba má právo vstúpiť na územie členského štátu bez potreby dodatočného overovania alebo dokazovania a s oslobodením od povinnosti mať vízum podľa článku 5 ods. 2 uvedenej smernice.

### *O štvrtej a piatej otázke*

56 Vzhľadom na odpoveď na tretiu otázku netreba odpovedať na štvrtú a piatu otázku.

## O trovách

57 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

1. **Článok 5 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS, sa má vykladať v tom zmysle, že vlastnenie preukazu o trvalom pobyte uvedeného v článku 20 tejto smernice oslobodzuje osobu, ktorá nie je štátnym príslušníkom členského štátu, ale je rodinným príslušníkom občana Únie a vlastní takýto preukaz, od povinnosti mať vízum na vstup na územie členských štátov.**

2. **Článok 5 ods. 2 smernice 2004/38 sa má vykladať v tom zmysle, že vlastnenie preukazu o trvalom pobyte uvedeného v článku 20 tejto smernice oslobodzuje rodinného príslušníka občana Únie, ktorý je jeho držiteľom, od povinnosti mať vízum, pokiaľ tento preukaz vydal členský štát, ktorý nepatrí do schengenského priestoru.**

3. **Článok 20 smernice 2004/38 sa má vykladať v tom zmysle, že vlastnenie pobytového preukazu uvedeného v tomto článku predstavuje dostatočný dôkaz o tom, že držiteľ tohto preukazu má postavenie rodinného príslušníka občana Únie, takže dotknutá osoba má právo vstúpiť na územie členského štátu bez potreby dodatočného overovania alebo dokazovania a s oslobodením od povinnosti mať vízum podľa článku 5 ods. 2 uvedenej smernice.**

Podpisy